

Zelfsturing bij Kinderen met Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder (ADHD) VERVOLG onderzoek

Academiejaar 2009 - 2010

Thesistopics 'Cognitieve controle en emotionele regulatie bij kinderen met AD/HD'

Situering: Kinderen met AD/HD ontwikkelen vaak, maar niet systematisch, comorbide leer, gedrags- en emotionele problemen. Naast gezins- en ouderlijke factoren, vormt de verstoring van cognitieve en affectregulatie een belangrijke persoonlijke risicofactor.

Thesisstudie: In dit onderzoek bestudeer je deelaspecten van de cognitieve besturing en de emotionele regulatie bij kinderen van lagere schoolleeftijd met ADHD. Je gaat ook na welk verband dergelijke processen houden met de persoonlijke en sociale outcomes bij deze kinderen. Dit onderzoek vindt o.m. plaats in het kader van het FACE[®]-programma ('Faciliteren van de Afstemming van Cognities en Emoties'), een multi-site onderzoeks- en interventieprogramma bij jongeren met ADHD en hun gezin.

Onderzoeksteam: Smadar Celestin-Westreich, Eric Soetens (Vrije Universiteit Brussel) & Maurits van der Molen (Universiteit Amsterdam, Nederland)

Contactpersoon:

Prof. Dr. S. Celestin-Westreich (luik sociocognitief & emotioneel functioneren, gezinscontext)
E-mail : Smadar.Westreich@vub.ac.be

Prof. Dr. E. Soetens (luik cognitieve taken)
E-mail : Eric.Soetens@vub.ac.be

Website: <http://homepages.vub.ac.be/~scelesti/index.htm>

Toelichting onderzoeksopzet

Zelfsturing bij Kinderen met Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder (ADHD)

Smadar Célestin-Westreich, Eric Soetens & Maurits W. van der Molen
Vrije Universiteit Brussel & Universiteit van Amsterdam

Gedragskenmerken. Het gedrag van kinderen met ADHD kenmerkt zich door aandachtstekorten, hyperactiviteit en impulsiviteit. Kinderen met ADHD zijn snel afgeleid, besteden weinig aandacht aan details, maken veel fouten en laten zich niet goed instrueren. Daarnaast zijn zij rusteloos, kunnen zij niet stilzitten, hebben zij het antwoord al klaar, ook al hebben zij de gehele vraag nog niet gehoord, en kunnen zij moeilijk op hun beurt wachten. Naast schoolse belemmeringen, ondervinden ADHD-kinderen zodoende vaak ook moeilijkheden op psychosociaal en relationeel vlak.

Cognitieve en emotionele processen. Dergelijke gedragskenmerken worden recent in verband gebracht met twee tekorten in de *zelfsturing* ("control") van het gedrag, onder meer ontleend aan het onderzoek naar temperament (bv Posner & Rothbart, 2000; Nigg et al., 2004). Het ene tekort is *reaktief* ("bottom-up") en heeft betrekking op een relatief autonome regulatie van gedrag en emotie gericht op beloning (toenadering) en straf (vermijding). Dit tekort wordt in verband gebracht met de impulsieve karakteristieken van het kind met ADHD. Het andere tekort heeft betrekking op *doelgerichte* ("top-down") regulatie van gedrag en daaraan gerelateerde emotionele toestand. Deze zelfsturing bestaat uit processen die te maken hebben met het executief functioneren, zoals omschreven in de neuropsychologische literatuur. Tekorten op dit niveau worden in verband gebracht met de moeilijkheden van het kind met ADHD om de aandacht te sturen en het gedrag te organiseren.

Operationalisering en resultaten. In dit onderzoek zullen beide vormen van zelfregulatie bij kinderen met ADHD worden nagegaan met behulp van een kleine batterij taken, waarmee zowel cognitieve als emotionele aspecten van zelfsturing kunnen worden onderzocht. De *cognitieve aspecten* hebben betrekking op het onderdrukken van een motorische respons die niet wordt gewenst (reaktieve controle) of niet meer van belang is (doelgerichte controle). De *emotionele en sociocognitieve aspecten* hebben betrekking op a) het verwerken van emotionele gelaatsuitdrukkingen, b) de Theory of Mind (TOM) en c) de verschillende aspecten van de gevoelsregulatie van het kind in diens omgeving. De onderzoeksresultaten dragen bij aan het kennisbestand over de cognitieve en emotionele zelfbesturing bij het jonge kind en de uitdagingen die kinderen met ADHD in dit opzicht ondervinden. Hieruit vloeien relevante inzichten voort voor de begeleiding van kinderen met ADHD in gezins- en schoolse context.